

دائرة مخصوصه

در سعادتده باب عالی جوارنده

محل اداره :

مشرط افق

اخطار :

مسلكمزه موافق آثار جديده مع المنوئيه
قبول اولنور

درج ايضله بن آثار اعاده اولنور

ديره، فلسفه، علوم، حقوق، ادبيات و سياستنامه و باطلاحه كرك سياسي او كرك اجتماعي و مردمی احوال و مشوره اسلاميه در بحث ايد و هفته ده بر نشر اولنور.

آبونه بدلی

صاحب و مؤسسلری :

در سعادتده نسخه سی ۵۰ پاره در

ابوالعلا زین العابدین - ح . اشرف ادیب

سنه لکی التي آیلنی

ممالک عثمانیه ایچون	۸۰	۴۰	غروش
روسیه	»	۳۰۵	روبله
سائر ممالک اجنبیه	»	۹	فرائق

تاریخ تأسیسی

۱۰ تموز ۳۲۴

قیرلمه دن مقوا بورو ایله کوندریلیرسه سنوی
۲۰ غروش فضله آلنیر

عدد : ۶۲

۲۷ شوال ۳۲۷ پنجشنبه ۲۹ اشرفین اول ۳۲۵

اوچینجی جلد

علمای اسلام بویله اولمالی

روسیه ده علمای اسلامک چوغه عبرت و نمونه اولمغه سزاوار اولان کوزله بر حرکت باکو شهرنده علمای اسلام آراسنده شعله نثار اولدی :

بکچن عید فطر مناسبتیه باکوده ساکن داخلی روسیه اسلاملرینک برنجی محله خطیبی ملا عطاء اه افندی سیف الدینوف جنابلری حقیقتاً علمای اسلام لساننه یاقیشان جدی ، صمیمی ، حرارتلی بر منطقیت ایله سویلیدیکی موعظه مؤثره حکیمانه سیله عموم حاضرونی فیضیاب عرفان ایلمدی .

فی الحقیقه ، جناب مشارالیهک جماعته خطاباً ایراد ایتدیکی موعظه علمیة متینہ سی ، بر خطبہ بلیغه ایدی . مشارالیهک غایت اطرافلی و مفصل اوله رق سویلیدیکی مؤثر و حرارتلی ، مهارتلی نطق بلیغی مختصراً آئیدهکی اوج نقطه دن مرکب فائده لی مضمونلردن عبارت ایدی !
اولا : مشارالیه ، جناب حقک جمیع کائناتی بر قاعده تکامل اوزره خلق ایتدیکنی کوسستروب ، انسانلرکده بو قاعده یه کوره حرکت ایتملری فرض اولدیغنی اثبات ایچون تامبداً تاریخمز اولان خلقت آدمدن بری کچوب کیدن پیغمبرلرک امتلرینه تعلیم ایدیلن شریعت و احکامک بر برلرینه اولان تفاوتی علی التفصیل تدقیق ایدوب ، انسانلرک اولدقجه بر کیفیت تدریجیه ایله حال وحشتدن چیقدقلری کبی ، مأمور و مکلف اولدقلری وظیفه و حکملرکده یواش یواش آرتدیرلمقله علی التعالی تکامل ایده ایده نهایت احکام اسلامک (الیوم اکملت لکم دینکم ... الخ) آیت کریمه سیله غایه کاله ایریشدیکنی بیان ایلمدی .

بویله بر زمان مدیده یواش یواش تکمل ایدرک کالک انتهاینی یواش اولان بر قانون حکمتمون قدسی نک اسم مناسی (قرآن) اولمقله برابر ، یو قانون مقدسک تعلیمنده (اقرأ باسم ربک الخ) آیت جلیله سیله باشلانیدیغنی ، انسانلرک (تخلقوا باخلاق الله) امرینه امتثالاً قاعده تکامل ایله مناسب بر صورتده حرکت ایتملری و ملت مکمله اوله ییلملری آنجق اوقومقله ممکن اولدیغنی ایضاح ایله ؛ کندینی قرآنه تابع ییلنلره اوقومق ، تربیه آلمق ، تحصیل علم ایتک فرض اولدیغنی بلیغ بر لسان ایله تشریح ایلمدی .

ثانیاً : « قرآن کریم » ده مذکور (انما المؤمنون اخوة) آیت کریمه سی مقتضای عالیه سیجیه هر مؤمن بالله اولان افرادامت بر برلریله قرداشجه نه محبتله ، اخوتله ، اتفاق و اتحادله معاشرت ایدن بر اهل عیال ، برعائله کبی اولماسی لازم کلدیکی حالدیه بز شمدیکی مسلمانلر بر بریمزه قارش ییلان طبیعتلی زهرلی بردشمن کیلوب وطنمزی ، ملتیمزی ییقماقده اولان حرکات ایمانفر و شانهمزله اوزیمزی نیجه حقیقی مسلمان عد ایده ییلورز ؟

خایر ، خایر ... بز بویله بر بریمزی باتیرمق حسید و غرض آتشلری ایچنده محو ایتک ایچون یایدیغمز حرکات نا کسانهمزله ،

اسلامیتدن اوزاق ، اوزاق مسافه لرده قالدق ... دیه رک حاضرونی درین تأثرلره مستغرق ایلمدی .

ثالثاً : « بز اسلاملر ، جهالت و غفلت ایله قلبلرمز پاسلامش ، بر بریمزه اولان عداوت و محاصمت پرده لریله کوزلرمز قابلاشمز اولدیغندین اوزیمزی خود بینانه هر کسندن آیرمقده ، واللهمک صالح بنده لری اولدیغیمزی ادعا ایتکده بز . حالبوکه (ان الارض یرثها عباد الصالحون) آیت کریمه سی موجبنه صالح اولمق ایچوق کره ارضه وارث و مالک اولمق لازمدر ، بز اسلاملر ایسه بوکون نه یه مالکنز ؟ ..

اوت ، سویلیکنز ، نه یه ؟ بز مسلمانلر ، وطنلرمزی محو و برباد ایدوب ، حفره اسارتده بوغولقدن ، منقرض اولدقدن صکره کندیمزی فصل صالح قوللردن صایه ییلورز ؟

هیئات ، ثم هیئات ! .. »

یره مالک و وارث اولمق ایچون صلاحیتلی ، قابلیتلی اولمق لازمدر ؛ که بوصلاحیه ، بحق مالک اولان ملتلر بتون کره ارضی اللرینه کچیرمکله بز لری بر سوری حیوان کبی پنجه اسارته میخلایوب وارث بالارض اولدیلر !

بز اسلاملر ، جهالت و عداوتهمزله بتون دیار اسلامی برباد ایتدک ، بوکون آثار مدنیهدن بر (قاشیغه) مالک اولمایوب محو و نابود اولمقده بز .

بناءً علیه بز صالحون دکلز . اهل عصیان ، اهل طغیان و اهل خسرا نر !

دیوب قلبلری پارچه لایان آتشلی سوزلریله سامعینی رعشه دار ایدوب شو جله لرله خطبه سنی تمام ایتدی :

« ایلمدی ای مسلمان قرداشلر !

اوزیمزه فرض اولان اخوقی آکلایوب ، اتفاق و اتحاد کلوب بر بریمزی قرداش بیله لم .. اورتالقدن نفاق و شقاقی ، خصومت و عداوتی بر طرف ایدوب عموماً بر جل هدایه باغلانه رق علوم و معارفه ، مدنیت و ترقیات قذرمان اولمقله حقیقی مسلمان زمهره سنه داخل اوله لم ... والا بوتون شئون و حرکاتمز بویله کیدرسه بزیم ایچون وارلقده هیئات ، حیاتده هیئات !!! .. »

« باکو : صدا » ص . ع . ابراهیموف

روسیه ده کی اسلاملرک ترقیات دینی

وملیه یه خدمتلی

روسیه ده اوتوز میلیوندن زیاده اسلام اهالیسی واردر . برقاج سنه لردنبرو بونلر حرکت کله رک اکثر یرلرده زنکین اولانلر مال و ثروتلریله ، عالم و منور الافکار اولانلر علم و فکریلری ، لسان و قلملریله کمال جدیتله ملت اسلامیه مزک تعالی و ترقیسنه جان و دلدن فدا کارانه خدمت ایدیورلر . مکتب ، مدرسه لرمز ایچون حکومت طرفدن

یتیم بیگدن زیاده نفوسلی اویا شهرنده اولان مکتب و مدرسه لرك احوالندن تفصیلات ویره جگم .

ارفاده مطاب و مدارس :

بوشهرده بش دانه جامع [۱] اولوب هر جامعك « علوم دینیہی مکمل صورتده تکمیل ایدن » فاضل ومنورالافکار اماملری واردر . بواماملر محله خدمتلینی ایفا ایتمکله برابر هر جمعه کونی صلوٰه جمعهدن مقدم بر ساعت اهالییه وعظ سویلرلر وملت اسلامیةك تعالیسنه خدمت ایتیه ترغیب وتشویق ایدرلر . هر صورتله بین المسلمین اتفاق واتحادك دوام وترقیسنه دائر حرکتده بولنورلر . دهاطوغریسی یالکیزبو خدمتلیر ایلده قناعت ایتیموب بوندن ماعدا جامعلرك جوارنده کی مکتب و مدرسه لری اداره ایدرلر وهر صنفه معلملر نصب ایدوب کندیلریده تدریسده بولنورلر .

بوجامعلر جوارنده اولان مکتب و مدرسه لر هپ معلومات اعدادیه واحضاریه ایچوندور . زیرا بومکتب و مدرسه لردن ماعدا « مدرسه عالیة دینیة » نامنده دها بیوک بر مدرسه لری واردر که اواعدادی [رشدی ، اعدادی هپ داخلدر] مکتبلرنده تحصیل ایدنلر بالامتحنان مدرسه عالیة دینیةیه قید اولنورلر واوراده تحصیللرینی اکیال ایدرک اجازت وشهادت نامه آلوب چیقارلر . اوراده سمرقند وتاشکند طرفندن کلان طلبه لرده واردر .

بومدرسه عالیة دینیة ، درسعادتنده کی دارالمعلمین بناسی شکند . اوله رق اوچ درت سنه ظرفنده حفظ صحته موافق طرزده الی بیك روبله مصرف ایله یاییلان اوچ قاتلی غایت منتظم بر بنادر .

بومدرسه یی بناییدن ذاتلرك باشلیجه سی اویا شهرنده تجار معتراندن وافکار منوره اصحابندن صدرالدین نذیری افندی حضرتلریدر وصوکرده سلیم کرای جانتوریه وصوفیه بیکه جانتورینا جتا بلریدر . بونلر باشلیجه متشبتلردن اولوب بشقه لریده کندی حال وسرمایه سی نسبتده آز چوق بر مقدار معاونتدن کری طور مامشلردر . اما بویوک ایشك وجوده کلسنه مستنا اوله رق فداکارانه چالیشان ، فوق العاده همت و فعالیت کوسترن وحالا باش مدیری اولان وسنوی بیکلرجه روبله مصارف ایدن ذاتده محترم صدرالدین نذیری افندی جتا بلریدر . جناب حق جل وعلا حضرتلری بو ذاتلرك عمر عزیزلرینه برکت و یروب امثاللرینی چوغالتسون .

بومدرسه عالیة دینیةده تدریس و تعلیم بیوران ذوات محترمه دن بعضلری مصر و بیروتده اکیال تحصیل ایدوب علوم دینیة و ادبیات عربیهده کسب اختصاص ایتیم محترم ادیب ضیاء الدین الکمالی ، زکریا بهاء الدین ، ختم الله فاضلی افندی حضرتلریدر . وبعضلری ده استانبولده اکیال تحصیل ایتیملردر . آنلر کده بریسی عبده شناسی افندی جتا بلریدر . بومعلم و مدرسلرك آیلق و معاشلری بیك غروش و بعضلرینك ده

[۲] بوجامعلرك بریسی وجوارنده کی مکتب و مدرسه لری الحاج الحرمین محترم عبداللطیف حکیمی افندی طرفندن بنا ایدلشدر .

بر یارده اعانه و یرلمدیکی حالده همتلی زنکین ذاتلرمزدن بعضلری الی ، آلمش بیك و بعضلری ده یوز بیك روبله مقدارنده کلیتلی مبلغلر صرف ایدوب مکتب و مدرسه لر بنا ایدیورلر ؛ همده معاشلرینی تأمینله برابر مقتدر معلم و مدرسلر نصب ایدوب طلبلرمزی اقناعه چالیشیورلر . اما اوچ یوز ، بش یوز روبله دن بیك روبله یه قدر صرف همت بیوران زنکینلرمز يك چوقدر [۱]

دیك بو کونلرده شهرلرده و کویلرده اولسون رجال وانات مکتبلری چوغالمقله برابر اصول جدیده ایله تعلیم و تربیه اولتمقده درلر . اصول جدیده ایله تعلیم و تدریسی انکار ایدن وجائز کورمیان عالملرمز وارنده بو کوندن اعتباراً آنلرك ده اکثریسی حقیقته مطلع اولوب مع الممونیة بواصولی قبول ایتمکده درلر .

دیورم که : قزان ، استرخان ، اویا ، اورینبورغ ، ترویسکی ، یرم ، اوصا ، یقترینبورغ کی شهرلرده هم بوشهرلرك اکثر کویلرنده ، کدک سیریا اطرافنده - پیتر و پاول ، اومسکی ، طومسکی ، ایرکوتسکی ، سیمی بولات ، زایسان کی شهرلرده - رجال واناته مخصوص کوزل مکتب و مدرسه لر کشاد اولوب تعلیم و تدریسات ایجه ترقی ایتمکده در . بوشهرلرده اولان مکتب و مدرسه لرك احوالندن بوراده کی دین قارداشلرمزی خبردار ایتیه یی بوظیفه عد ایدیورم . چونکه حیتلو اسلام آرقداشلرمزله آرامزده کی مناسبت دینیة و ملیةك زیاده لشمه سی و قوتله منسی ایچون یکدیگر مزك احوال و شئون حیاتیلرندن ممکن مرتبه خبردار اولمه من لازم در . « اما المؤمنون اخوة » حقیقت عالیه سنی هنیج بر زمان نظر دقتدن دور طوتماملی یز . بز مادام که قارداشز ، نه یه بر بر منزی طانیایورز ؟ نه دن بر بر مزك احوالنه ، ترقیاتنه ، افکارینه واقف دکاز ؟ آرق طانیشمنق زمانی کلدی . بتون دنیاده کی مسلمانلرك احوال و حرکاتی تعقیب ایتلی یز . هر کس بو خصوصده کندینی وظیفه دار عد ایللی ، معلوماتی ، مشهوداتی اورته یه قویملی ذرکه « عالم اسلام » مجهولات ایچنده محو اولوب کیتمسون . بونك ایچون برمدن بیزی صراط مستقیمده خاصه تفریق اولونان « عالم اسلام » قسم مخصوصنه بن ده معلومات و مشهوداتی قید ایتیه کندمی مجبور عد ایتدم . هر کس بو وظیفهك اهمیتنی تقدیر ایدرسه ان شاء الله از زمان ظرفنده تمامیله طانیشیر ، آ کلاشیر زده هپ برلکده اسلامك تعالیسنه چالیشیرز . بن شیمدیلک بومقاله مده روسیهده اولان اسلاملرك مرکز امور و خصوصاتی عد اولنان محکمه شرعیة روحانیة سی واغنیالرینك همتی و عالملرینك غیرت وجدیتی وعموم اهالیسنك اتفاق واتحادی ، تعاون و تناصریله شهرت قازانمش و برنجیلدی آلمش برشهرده ، آق ایدل (بیله لایا) نه ری کنارنده ویکرمی بیگه قریب نفوس اسلامیة یی حاوی

[۱] بریسی اولیان شهرلرده کی یاخود کویلرده کی مکتبلر او مکتبلرده اوقویان چوجقلرك پدرلری طرفندن طولانان پاره لر ایله اداره اولنورلر . هر آیده مکتب پاره سی نامنه طلبه باشینه پدرلرینك حالرینه و کسبلرینه نظراً اون بش غروش ، اون غروش ، یاخود بش غروش آلور . فقیر و یتیملرده مجاناً قبول اولنورلر .

ذوات ، عبدالرحمن افندی مخدومی اسماعیل افندی و عبدالله افندی و دیگر اسماعیل افندی در .

بونلر علم قرائته کوزل اعتنا ایتکده درلر . علوم عربیه ایچونده اخوند نور محمد افندی اهتمام ایده جکی درعهده ایتدی . بونکله برابر چین مکاتب اعدادیه سنی اکمال ایتش افندیلردن اوچ مقتدر ذات فتون حاضره ، یعنی علم حساب ، جغرافیا ، فلان تعلیم ایتک اوزره تعیین اولوندیلر . [۱]

بتوفیقه تعالی ، مفتی عبدالرحمن افندی نیک همتی سایه سنده « پکین » ده اساسلی گوزل بر مکتب تشکیل اولونمشدر ، دیسه کجاژدر ، مع مافیه بتون چین اولککسنده بولونان یتش ، سکسان میلیون مسلمانانه بر مکتب پک آزددر . دکل بتون چین اولککسنده ، یالکیز « پکین » ه بیله کفایت ایتدور .

برده چین مسلمانلری هیج چین خارجه جیقمامشدر . بونک ایچون امور خارجه دن ذره قدر خبرلری یوق . بتون دنیایی کندیلردن عبارت ظن ایدرلر . کندی یاشایشلردن باشقه حیات بیلیمورلر ؛ تصور ایدمه یورلر .

واقعا استعداد فطریلری وار ، فقط استعداد ملکی لری یوق . بوسیدن افاده مرام مشکل اولیور .

بونلر دنیاده انجق ایکی نوع یاشایش وار ، ظن ایدرلر ؛ بری چینی مجوسی ، دیگر چینی مسلم . بونک اوچنجیسی بولونمق احتمالی تصور بیله ایدمه یورلر . مسلمانلرک مجوسیله قارشی نظری ، « اما المشرکون نجس » دن عبارت . مجوسینک ملککنده اولان هرشی حرام ، جزئی فتنه وقوع بولسه قتال واجب ؛ مجوسی خانه سفندن ضو بیله ایچمک جاژ دکل .

مجوسیلرک مسلمانلر حقننده کی نظرینه کلنجه ؛ خنزیر مسلمانانه حرام ، هر مسلمان خنزیردن قورقور ، بر پارچه لحم خنزیر کورمک بیله مسلمانانه جهنم ؛ فصل اولسه ده خنزیر ایله جانلری آلمی ، دیورلره شیمدی شو صره لرده ایکی وقعه اولدی ؛ بری بن بوراده ایکن ، دیگر ده آز مقدم .

مجوسیلرک غلبه لک اولدینی محله بولونان بر مسلمان آشچی به هر کون بر ضابط دوام ایدیورمش . [چونکه مسلمان آشچیلردن مجوسیلرک یه یورلر .] بر کون ضابط النده خنزیر آتی اولدینی حالده کلیر . فقط آشچی بریره کتمش بولنور ، یالکیز زوجیسی اوراده ایتش . ضابط قادینه : - بونی پیشیر ! دیر .

قادینه ده : - اولماز ، بز خنزیر آتی پیشیرمه یز ، بز مسلمانز ، دیر .

— سن یه جهک دکلک . سن یالکیز پیشیر ، بن یه جهک .

— خایر ، ممکن دکل ...

بویله قادینه ضابط چکیشمکده ایکن آشچی کلیر . حریف بو حالی کورونجه ضابطه دیر که :

— نه در بو کورولتو؟ بز خنزیر آتی پیشیرمیز دیدک ، بیتدی .

[۱] صراط مستقیم : بوراده ده بویله تصورلر ، قرارلورار .

بیک اوچ یوز غروشدیر که اکثری صدرالدین نذیری افندی جنابلری طرفدن اعطا اولنور .

بومدرسه عالی دینیته نیک ترتیباتی و درس پوو غراملری روسیه ایچروسنده اولان مکتب ومدرسه لک جمله سندن فائق اولدینی کی مقصد اصلیلری ده زمانه یه موافق متدین عالم ومدرس لر یتش دیروب روسیه ایچروسنده اولان اسلام قرداشلر مرکز ترقیات مدینه وملیه سنه وترقیات دینی و اخلاقیه سنه جدیت و فعالیتله خدمت ایتمکدر .

طلبه نیک سامعین دن ماعداسی هپ لیلی درلر . یکن ایچمک او یومق و قالقمقلری هپ معین بروقتده در .

کذلک نماز قیلمق ایچون آروجه بیوک بر صالونلری واردر که نماز وقتی کلنجه جمله طلبدر بردن جماعته نماز قیلارلر .

مابعدی وار پیرملی زفر قاسمی

قرانده منتشر رفیق محترم « یسان الحق » غزته سی محررلردن اولوب « دور عالم » سیاحتنده بولونان مسلمان سیاح شهری عبدالرشید ابراهیم افندی حضرتلری آتیده کی مکتوبی پکیندن یازیور :

چینده کی مسلمانلرک حیاتی

« صالا » تورکلردن اسماعیل افندی ایله اولان ملاقاتی بوندن اول یازمشدم . شمدی ده ایکنجی بر ملاقاتی عرض ایده جهک .

اسماعیل افندی ، هر نه قدر علمادن دکل ایسه ده ، خیلی معلوماتلی بر ذات اولدینی سوزلردن آکلایشیلیر . بن بوندن مقدم مفتی عبدالرحمن واخوند نور محمد افندیلر وسائر بر چوق ذوات ایله مسائل دینه خصوصنده مداوله افکار ایتکده ایدیه سنده ، بعض مهم مسئله لرده انلرک عربیاتی نقصان ایدی . اسماعیل افندی واسطه سیله کمال سهولته اک مهم مسئله لر حقننده تعاطی افکار ایدمه بیلدک . اسماعیل افندی دخی چین علماسنک لسان عربی بی بو قدر اهل ایتمه لرینه زیاده سیله تأسف ایدیور ، مفتی عبدالرحمن افندی حضرتلری ده بو حاله کریان اولیور ایدی . شمدی الحمدلله بو خصوصی عریض و عمیق مذاکره ایدرک بالاستشاره مفتی عبدالرحمن افندی جنابلرینک مکتب ومدرسه سنده اصول تعلیمک بر قاعده مطرده یه وضع اولونمسنه قرار ویریلدی : از جمله طلبه یه متون حفظ ایتدیرمک ، عربی ابیات واشعار از برلتمک ، بوندن ماعدا طلبی کنندی آرالرنده عربجه مکالمه ومکاتبه یه تشویق ایتک کی تدبیرلر قبول اولوندی . [۱] قاعده تجویده موافق قرآن تعلیمی دخی التزام اولوندی . لدی الایجاب تکرار درسعادتن معلم جلب اولونمسنه قرار ویریلدی . [۲] بوندن ماعدا بر چوق تدابیر مهمه نیک اجرا سنده عن قریب تشبث ایده جهکدر . شمدی کنندی آرالرنده قواعد تجویده موافق قرآن او قور

[۱] صراط مستقیم : دیمک چینده کی احتیاجله بوراده کی احتیاج مساوی !

[۲] صراط مستقیم : شیمدی لک بزدن معلم ایسته مه سونلر . چونکه

برده عین احتیاجه معروض بولونیور .